



SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 105/2010-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 9. marca 2010 predbežne prerokoval sťažnosť J. K., občianky Slovenskej republiky, H., USA, zastúpenej spoločnosťou P., s. r. o., B., v mene ktorej koná advokátka JUDr. E. M., vo veci namietaného porušenia základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, základných práv podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom a rozsudkom Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 14 C 218/1997 z 2. novembra 2007 a postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 15 Co 83/2008 z 19. novembra 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. K. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola doručená faxom 16. februára 2010 a poštou 18. februára 2010 sťažnosť J. K., H., USA (ďalej len „sťažovateľka“), v ktorej namieta porušenie svojich základných práv zaručených čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základných práv

podľa čl. 36 ods. 1 a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom a rozsudkom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 14 C 218/1997 z 2. novembra 2007 a postupom a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 15 Co 83/2008 z 19. novembra 2008.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka bola účastníčkou súdneho konania v postavení odporkyne v druhom rade o zaplatenie sumy 500 000 Sk s prísl. v spore o nároku navrhovateľa z titulu bezdôvodného obohatenia, ktoré malo vzniknúť v súvislosti s fingovanou poisťnou udalosťou.

V uvedenej právnej veci vzhľadom na to, že okresný súd nevedel zistiť pobyt sťažovateľky, ustanovil jej opatrovníka (tajomníčku okresného súdu). Opatrovníčka žiadala rozhodnúť v zmysle zákona. Okresný súd v predmetnej veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 14 C 218/1997 z 2. novembra 2007 a na základe podaného odvolania odporkyňou v prvom rade krajský súd rozsudkom sp. zn. 15 Co 83/2008 z 1. novembra 2008 rozsudok okresného súdu potvrdil.

Sťažovateľka v sťažnosti okrem iného uviedla, že podáva sťažnosť *„V zákonom stanovenej lehote dvoch mesiacov odo dňa právoplatnosti rozhodnutia resp. odo dňa prevzatia napádaných súdnych rozhodnutí, ktorými došlo k porušeniu môjho základného práva a slobôd, a to právoplatného Rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k.: 15Co/83/2008 zo dňa 19.11.2006 a právoplatného Rozsudku Okresného súdu Bratislava č. k. 14C/218/1997 zo dňa 2.11.2007, ktoré nadobudli právoplatnosť dňa 7.1.2009...“*.

Svoju sťažnosť odôvodňuje aj tým, že *«Postup prvostupňového súdu spočívajúci v ustanovení opatrovníka z dôvodu môjho neznámeho pobytu podľa § 29 ods. 2 O.s.p., hoci na to neboli splnené podmienky upravené v tomto ustanovení, považujem za odňatie možnosti konať pred súdom a tým aj za porušenie práva na spravodlivý proces a práva na súdnu ochranu. Takýmto nesprávnym a nezákonným postupom súd so mnou ako účastníkom konania nejednal, čím mi ako účastníkovi konania znemožnil realizáciu mojich*

procesných práv a zmaril aj možnosť účinne sa domáhať resp., hájiť svoje práva a oprávnené záujmy na súde.

Ako vyplýva z obsahu súdneho spisu, prvostupňový súd sa opakovane pokúšal doručiť mi ako odporkyni v 2 rade listiny na adresu „F., B.“ (28.9.2006 a 13.10.2006 prostr. polície) hoci už dňa 24.1.2005 zoznámenia Centrálnej evidencie pobytu obyvateľov SR mal vedomosť o tom, že môj trvalý pobyt nie je uvedená adresa, ale D., B.

Následne súd doručoval predvolanie na pojednávanie na adresu D., pričom poukazujem na to, že obsahom tejto zásielky nebola žaloba. Táto zásielka sa však súdu vrátila ako nedoručiteľná s poznámkou poštového doručovateľa „adresát sa na uvedenej adrese nezdržiava, odsťahovaný“ s dopísanou informáciou „odsťahovaný do Ameriky“.

Na základe uvedeného súd opakovane a neopodstatnene urobil dopyt na register evidencie pobytu obyvateľov SR ohľadom zistenia môjho trvalého pobytu, pričom mu dňa 9.2.2006 bolo opätovne oznámené moje trvalé bydlisko na adrese D., B. Opakovane aj napriek vedomosti, že som bola odsťahovaná do Ameriky, neurobil dopyt na Veľvyslanectvo SR v USA alebo konzulárny úrad v USA, ale pokúšal sa doručiť mi predvolanie na pojednávanie na adresu môjho trvalého bydliska, hoci vedel, že sa na ňom nezdržujem. Aj táto zásielka však bola súdu vrátená s vyznačením „neprevzal v odbernej lehote“ k čomu zrejme došlo zásadným pochybením poštového doručovateľa pri doručovaní zásielky. Je zrejmé, že som rovnako ako pri prvom pokuse o doručenie, neprevzala súdnu písomnosť z dôvodu, že sa na uvedenej adrese trvalo nezdržiavam keďže som sa koncom roku 2001 odsťahovala do USA. Nie je teda objektívne možné, aby som si zásielku, ktorú mi súd adresoval na adresu D., B. „neprevzala v odbernej lehote“, keď som sa na tejto adrese dlhodobo nezdržiavala.

Podotýkam, že už pri tomto doručovaní mal súd vedomosť (zo skôr vrátenej zásielky kde bolo uvedené, že adresát je odsťahovaný do Ameriky) o tom, že môj trvalý pobyt nie je adresou, na ktorej by som sa zdržiavala a na ktorú mi je možné doručovať písomnosti a zároveň mal aj informáciu, že som odsťahovaná do Ameriky.

Aj napriek tejto vedomosti prvostupňový súd nesprávne postupoval, keď sa mi opätovne pokúšal doručovať na adresu D., B. a následne mi ustanovil opatrovníka podľa ustanovenia § 29 ods. 2 O.s.p.

Dovoľujem si dať do pozornosti Ústavného súdu, že ďalším dôvodom ustanovenia opatrovníka mojej osobe bola správa príslušníka Policajného zboru, že ma nezastihol a že sa mu nepodarilo doručiť mi osobne zásielku na adrese F., o ktorej mal súd vedomosť, že sa nej nezdržiavam a ani nebola mojím trvalým pobytom.»

Z už uvedených dôvodov je sťažovateľka toho názoru, „že postupom súdu pri ustanovení opatrovníka, mi bola ako účastníkovi konania odňatá možnosť konať pred súdom aj pokiaľ ide o realizáciu mojich procesných práv, nakoľko nedostatočným prešetrovaním miesta môjho pobytu mi súd znemožnil účasť na nariadených pojednávaniach, ako účastníčka konania som nemala možnosť vyjadriť sa k žalobe, podávať návrhy na vykonanie dôkazov, nemala som možnosť brániť sa proti podanej žalobe a v nej uvádzaným skutočnostiam. Takýto nezákonný postup súdu zásadne namietam.“.

Sťažovateľka tiež namieta, že „rozhodnutie prvostupňového súdu a nadväzne na to aj odvolacieho súdu je nesprávne a nezákonné aj v tom, že svojím výrokom zaviazal obe žalované na plnenie spoločne a nerozdielne, aj napriek tomu, že žalobca si nároky voči každej z nich uplatňoval na základe rôzneho právneho titulu (nárok na náhradu škody a nárok na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia)“.

Sťažovateľka v súvislosti s konaním na okresnom súde tvrdí, že „Obdobie 10 rokov na rozhodnutie o nároku na náhradu škody a nároku na vydanie plnenia z bezdôvodného obohatenia je absolútne neprijateľné, najmä za takého stavu kedy súd za uvedené obdobie nevykonával žiadne úkony smerujúce k rozhodnutiu vo veci samej, nezaoberal sa skutkovou a právnou stránkou veci, nepristúpil k vykonávaniu dokazovania, ale len neefektívne vykonával úkony smerujúce na zistenie môjho pobytu. Takýto postup považujem za porušenie základného ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa dl. 48 ods. 2 Ústavy SR.“.

V závere sťažnosti sťažovateľka ústavnému súdu navrhuje, aby „Na základe vyššie uvedeného sa domáham procesného postupu tak, ako je tento uvedený v úvode tejto ústavnej sťažnosti, žiadam, aby Ústavný súd moju sťažnosť prejednal, konštatoval porušenie základných ľudských práv a slobôd a napadnuté rozhodnutia v celom rozsahu zrušil“.

II.

V zmysle čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V úvode považuje ústavný súd za potrebné uviesť, že sťažnosť sťažovateľky sa vyznačuje značnou nekonceptnosťou svojho obsahu, a preto sa ústavný súd pri prerokovaní tejto sťažnosti v prvom rade musel vysporiadať s neštandardným a nejednoznačným petitom sťažnosti (ktorý spočíval len v odkaze na úvod sťažnosti) a posúdil vychádzajúc z celého obsahu sťažnosti jej predmet tak, ako to je uvedené v záhlaví tohto rozhodnutia, pričom ustálil, že sťažovateľka napáda postup a rozsudky oboch súdov, žiada, aby ústavný súd vyslovil namietané porušenie sťažovateľkou označených práv a slobôd postupom a rozsudkom okresného súdu sp. zn. 14 C 218/1997 z 2. novembra 2007, ako aj postupom a rozsudkom krajského súdu sp. zn. 15 Co 83/2008 z 19. novembra 2008, a žiada, aby ústavný súd zrušil uvedené rozsudky a vec vrátil na ďalšie konanie.

Sťažovateľka pripojila k sťažnosti iba kópiu splnomocnenia na právne zastupovanie, pričom v ňom nie je výslovne uvedené, že sa udeľuje na zastupovanie pred ústavným súdom, tak ako to vyžaduje ustanovenie § 20 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Uvedené nedostatky sťažnosti poskytujú dostatočný dôvod, aby bola sťažnosť, aj s prihliadnutím na kvalifikované právne zastúpenie sťažovateľky, odmietnutá pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd však napriek tomu preskúmal sťažnosť i z hľadiska ďalších podmienok obsiahnutých v cit. § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde, pričom dospel k týmto zisteniam a záverom.

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (pozri napr. IV. ÚS 14/03, I. ÚS 64/03, I. ÚS 188/03).

Ústavný súd zistil v súčinnosti s okresným súdom, že na doručenke z 27. januára 2007 je uvedená poznámka „*odšťahovaný do Ameriky*“. Ústavný súd tiež zistil, že okresný súd sťažovateľke na základe výsledkov zisťovania jej pobytu prostredníctvom polície (pobyt neznámy) na pojednávaní (2. novembra 2007) ustanovil opatrovníka a v ten istý deň aj vyhlásil rozsudok v predmetnej veci. Proti rozsudku okresného súdu sp. zn. 14 C 218/1997 z 2. novembra 2007 podala odporkyňa v prvom rade odvolanie. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 15 Co 83/2008 z 19. novembra 2008 už uvedený rozsudok okresného súdu potvrdil a obidva rozsudky tak nadobudli právoplatnosť 7. januára 2009. Sťažnosť sťažovateľky bola ústavnému súdu doručená 16. februára 2010. Už na prvý pohľad je teda zrejmé, že sťažnosť bola doručená ústavnému súdu v značnom časovom odstupe

po uplynutí ustanovenej dvojmesačnej lehoty od právoplatnosti napadnutých rozsudkov okresného súdu a krajského súdu, teda oneskorene. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť odmietnuť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

Navyše, pokiaľ ide o napadnutý postup a rozsudok okresného súdu, treba vychádzať z princípu subsidiarity zakotveného v čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb namietajúcich porušenie ich práv iba v prípade, ak o ich ochrane nerozhoduje iný súd. Na preskúmanie rozsudku okresného súdu bol totiž v prvom rade povolaný krajský súd, ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu. Ústavný súd preto konštatuje, že v tejto časti bolo možné sťažnosť odmietnuť aj pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07, III. ÚS 208/08).

V súvislosti s podstatou dôvodov, ktorými sťažovateľka argumentuje údajnú nezákonnosť postupov konajúcich súdov, ústavný súd bez toho, aby sa tým podrobne zaoberal, už len poznamenáva, že inštitút trvalého pobytu občanov (jeho hlásenia, odhlásenia) neslúži iba štátu na evidenciu občanov, ale koncepciou právnej úpravy poskytuje aj uplatnenie legitímnych pravidiel pri komunikácii štátnych orgánov s občanmi, a to aj v záujme ochrany ich práv.

Zákon č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o trvalom pobyte“) evidentne počíta aj s takými situáciami, v akej sa ocitla sťažovateľka pri odšťahovaní do zahraničia, a preto určuje predovšetkým povinnosť občana ohlásiť príslušnej ohlasovni svoj zámer vycestovať do zahraničia na dobu dlhšiu ako 90 dní (§ 9 zákona o trvalom pobyte), ďalej povinnosť občana, ktorý sa pripravuje na vycestovanie do zahraničia s cieľom trvalo žiť v zahraničí, ohlásiť skončenie trvalého pobytu ohlasovni (§ 6 ods. 1 zákona o trvalom pobyte) alebo možnosť (právo) občana žijúceho v zahraničí odhlásiť trvalý pobyt prostredníctvom príslušného zastupiteľského úradu alebo splnomocneného zástupcu (§ 6 ods. 3 zákona o trvalom pobyte). Vo všetkých uvedených prípadoch je občan zároveň povinný uviesť štát a miesto pobytu v zahraničí.

V okolnostiach prípadu ústavný súd preto konštatuje, že okresný súd postupoval v súlade s ustanovením § 29 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov, ak sťažovateľke ustanovil opatrovníka, najmä keď popri adrese jej trvalého pobytu mal k dispozícii iba informáciu, že sťažovateľka je „*odsťahovaná do Ameriky*“. Inak by sa muselo pripustiť, že súd by mal v takomto prípade zisťovať pobyt účastníka konania vo všetkých krajinách Severnej a Južnej Ameriky.

Na druhej strane je evidentné, že samotná sťažovateľka mohla zdĺhavému zisťovaniu jej pobytu súdom pre účely doručenia písomností predísť, ak by si bola splnila svoju triviálnu povinnosť vyplývajúcu z cit. ustanovení zákona o trvalom pobyte.

Ústavný súd na základe všetkých uvedených dôvodov o sťažnosti pri jej predbežnom prerokovaní rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľky nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2010